

II

(Az EK-Szerződés/Euratom-Szerződés alapján elfogadott jogi aktusok, amelyek közzététele nem kötelező)

HATÁROZATOK

BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2008. november 26.)

a Postbus Lienz körzetében érvényes közszolgáltatási szerződésére vonatkozó C 16/07 (ex NN 55/06) számú állami támogatásról – Ausztria

(az értesítés a C(2008) 7034. számú dokumentummal történt)

(Csak a német nyelvű szöveg hiteles)

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2009/845/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

az osztrák kormánytól. 2005. október 3-i levelében ⁽⁵⁾ Ausztria benyújtotta a Bizottságnak a kért tájékoztatást.

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

(2) 2007. május 30-i levelében ⁽⁶⁾ a Bizottság arról értesítette Ausztriát, hogy a szóban forgó intézkedést érintően határozott az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében előírt eljárás megindításáról.

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

(3) A Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában – amelyet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* tettek közzé – felhívta az érdekelteket észrevételeik megtételére ⁽⁷⁾.

miután felhívta az érdekelt feleket, hogy az említett rendelkezéseknek megfelelően nyújtsák be észrevételeiket ⁽¹⁾,

mivel:

(4) Ausztria 2007. július 18-i levelében ⁽⁸⁾ nyújtotta be észrevételeit.

1. ELJÁRÁS

(1) A Bizottsághoz 2002. augusztus 2-án ⁽²⁾ és 2003. augusztus 23-án ⁽³⁾ kelt levelekben egy magántulajdonban levő osztrák autóbusz-társaságtól panasz érkezett olyan feltételezett állami támogatás tárgyában, amelyet 2002-ben a tiroli közlekedési vállalat (*Verkehrsverbund Tyrol GmbH*, a továbbiakban: *Verkehrsverbund Tyrol*) ítélte oda állami tulajdonú versenytársa, a *Postbus AG* (a továbbiakban: *Postbus*) számára. 2005. július 14-i levelében ⁽⁴⁾ a Bizottság e panasz kapcsán tájékoztatást kért

(5) 2007. július 24-i levelében ⁽⁹⁾ a panaszos arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy tovább nem érdekelt az ügy továbbvitelében.

(6) A Bizottsághoz más érdekelt féltől nem érkezett be észrevétel.

⁽¹⁾ HL C 162., 2007.7.14., 19. o.

⁽²⁾ Nyilvántartásba véve a TREN (2002) A/63803. szám alatt.

⁽³⁾ Nyilvántartásba véve a TREN (2002) A/68846. szám alatt.

⁽⁴⁾ Nyilvántartásba véve a TREN (2005) D/113701. szám alatt.

⁽⁵⁾ Nyilvántartásba véve a TREN (2006) A/15295. szám alatt.

⁽⁶⁾ Nyilvántartásba véve a C (2007) 2209 végleges szám alatt.

⁽⁷⁾ Lásd: 1. lábjegyzet.

⁽⁸⁾ Nyilvántartásba véve a TREN (2007) A/38864. szám alatt.

⁽⁹⁾ Nyilvántartásba véve a TREN (2007) A/39395. szám alatt.

2. A TÁMOGATÁS RÉSZLETES ISMERTETÉSE

2.1. A vizsgált intézkedés

2.1.1. Háttér

- (7) A *Verkehrsbund Tirol* állami tulajdonú társaság, amelyre a magánjog szabályai vonatkoznak. Hasonló társaságok az összes többi régióban is működnek, összefoglaló nevük *Verkehrsbundgesellschaften*. E társaságok felelnek az autóbussz-közlekedés megtervezéséért és összehangolásáért az adott régióban. A *Bundesgesetz über die Ordnung des öffentlichen Personennah- und Regionalverkehrs* (Szövetségi törvény a tömegközlekedés szervezéséről – a továbbiakban: ÖPNRV-G) alapján e társaságok az adott szövetségi tartománytól éves támogatást kapnak a tömegközlekedésnek az adott régióban történő megfelelő biztosításáért.
- (8) 2002. július 12-én a *Verkehrsbund Tirol* közszolgáltatási szerződést kötött a *Postbus*szal az utasoknak az 5002, 5008, 5010, 5012, 5014, 5050 és 5052 számú autóbusszvonalakon *Lienz* körzetében történő szállítására.
- (9) Az osztrák közigazgatási törvény értelmében egy autóbusszvonal üzemeltetéséhez az autóbussz-üzemeltetőnek engedéllyel kell rendelkeznie. Ezt az engedélyt a közszolgáltatási szerződés megkötésétől függetlenül adják meg.
- (10) A *Postbus* már a közszolgáltatási szerződés megkötése előtt rendelkezett a szerződés hatálya alá tartozó hét autóbusszvonal üzemeltetésére vonatkozó engedéllyel. A *Postbus* saját elhatározásából nyújtott be kérelmet az engedélyekre, anélkül, hogy az ellentételezés megítéléséről megbizonyosodott volna. Ezért a szóban forgó autóbusszvonalak üzemeltetése az osztrák jogszabályok értelmében *eigenwirtschaftlich* (üzleti célú). Az osztrák közbeszerzési jogszabályban az *eigenwirtschaftlich* és a *gemeinwirtschaftlich* (közérdekű) fogalmak megkülönböztetése lényeges, mivel a közbeszerzési szabályok hatálya alá kizárólag a *gemeinwirtschaftlich* üzemeltetésű vonalakra vonatkozó közszolgáltatási szerződések tartoznak. Ezért az e határozat hatálya alá tartozó közszolgáltatási szerződést közbeszerzési eljárás nélkül ítélték oda.

2.1.2. A vizsgált közszolgáltatási szerződés részletes ismertetése

- (11) A szerződés tárgya tömegközlekedési autóbussz-szolgáltatások díjazás ellenében, a *Postbus* által történő nyújtása. A szerződés visszamenőleges jelleggel 2002. január 1-jén lépett hatályba, határozatlan időre. 2006 decemberétől a két fél bármelyikének jogában áll a szerződést hat hónapos felmondási idővel megszüntetni.
- (12) A díjazás kiszámításához a szerződés megkülönbözteti a *Bestelleistungen* és a *Bestandsleistungen* fogalmakat.
- (13) A *Bestelleistungen* fogalom alatt a szerződés értelmében olyan autóbussz tömegközlekedési szolgáltatások nyújtása értendő, amelyekért rögzített összegű ellentételezést kell fizetni. A szerződés IV. részének (3) bekezdése előírja, hogy a *Bestelleistungen* körébe 204 807 km

tartozik. A szerződés XIII. része előírja, hogy a *Postbus* 527 000 EUR összegű éves támogatást kap, amihez hozzáadódik a forgalmi adó összege. A kifizetésre tizenkét részletben került sor az év egyenlő szakaszaira lebontva.

- (14) A *Bestandsleistungen* fogalma a szerződés értelmezésében olyan autóbussz tömegközlekedési szolgáltatások nyújtását takarja, amelyek után három összetevőből álló ellentételezést kell fizetni. A szerződés IV. részének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a *Bestandsleistungen* körébe 952 761 km tartozik. A szerződés X. részének (2) bekezdése a *Bestandsleistungen* után 2002-ben fizetendő díjazás összegét 1 690 000 euróban határozza meg. A X. rész (3) bekezdése előírja, hogy ez a díjazás az alábbiak szerint áll össze:
- a) az összeköttetési díj (*Verbundabgeltung*), amelynek összegét évente és vonalanként az utasok számának megfelelően rögzítik;
- b) a menetjegyek értékesítéséből származó, forgalmi adózás utáni és a *Postbus*nak visszaszármatott bevétel;
- c) a Szövetségi Környezetvédelmi, Ifjúsági és Családügyi Minisztérium által – az ÖPNRV-G 29. paragrafusa, valamint a minisztérium és a *Postbus* között a családi kiadások fedezéséről szóló törvény (Familien Lasten Ausgleichs Gesetz – FLAG) 30f. és 30j. paragrafusa szerint kötött szerződések értelmében – a tanulók és szakképzésben résztvevők számára kedvezményes menetdíj bevezetése okán megítélt ellentételezésből származó bevétel.
- (15) A szerződés első évében a *Verbundabgeltung* összege 1 690 000 EUR, mínusz a menetjegyek értékesítéséből származó bevétel, illetve a menetdíj megállapítására vonatkozó kötelezettségek okán folyósított ellentételezések. A szerződés megkötésekor a felek előtt még nem volt ismeretes a menetdíj megállapítására vonatkozó kötelezettségek okán folyósított ellentételezések összege. A szerződés tehát nem rögzíti a *Verbundabgeltung* abszolút összegét.
- (16) A *Verkehrsbund Tirol* által a *Postbus*nak fizetett összeg 2002-ben összesen 2 217 000 EUR volt (beleértve a visszaszármatott menetjegy-értékesítéseket is). Ennek fejében a *Postbus* 1 157 568 km-nyi autóbussz-szolgáltatást volt köteles nyújtani a szerződésben meghatározott menetrend szerint és autóbusszvonalakon. A kilométerenkénti átlagár 1,92 EUR volt.
- 2.1.3. Az osztrák rendszer kialakulásának történeti háttere
- (17) A *Bestelleistungen* és a *Bestandsleistungen* fogalmak megkülönböztetését elsősorban történelmi okok magyarázzák, nevezetesen az, hogy az ÖPNRV-G Ausztria vidéki területein előírja a tömegközlekedés szervezését és finanszírozását.

- (18) Az ÖPNRV-G 10. paragrafusának (1) bekezdése előírja, hogy az osztrák állami tulajdonú autóbusz-közlekedési vállalatok – ilyen a *Postbus* is – 1999. június 1-jéig jogosultak arra, hogy a szövetségi államtól kérjék tömegközlekedési üzemeltetési veszteségeik kompenzációját (*Alteinnahmegarantie*).
- (19) 1999. június 1-jétől a szövetségi állam az *Alteinnahmegarantie* értelmében évente kifizetett összegnek megfelelő összeget folyósít a tömegközlekedés szervezéséért felelős regionális szervezeteknek (*Verkehrsverbundgesellschaften*). E szervezetek az említett összegeket arra fordítják, hogy az autóbusz-vállalatoktól autóbusz-szolgáltatásokat rendeljenek meg. E szolgáltatások megrendelése előtt a *Verkehrsverbundgesellschaften* – az ÖPNRV-G-nek a tömegközlekedés területén betartandó gazdasági és minőségi paraméterek meghatározásáról szóló 11., 20. és 31. paragrafusa szerint – az adott régióban megtervezik a tömegközlekedést (ÖPNRV-G 10. paragrafus (2) bekezdés).
- (20) 2001-től a szövetségi állam évente egyötödével csökkenti a *Verkehrsverbundgesellschaften* számára folyósított összeget (az ÖPNRV-G 10. paragrafusának (3) bekezdése).
- (21) Az ÖPNRV-G 14. és azt követő paragrafusai meghatározzák a *Verkehrsverbundgesellschaften* létrehozásának és szervezésének feltételeit. Különösen az ÖPNRV-G 19. paragrafusának (1) bekezdése kötelezi a *Verkehrsverbundgesellschaften* arra, hogy az *Alteinnahmegarantie* helyébe 1999-től számított öt éven belül új, közszolgáltatási szerződéseken alapuló rendszert léptessen.

2.1.4. A közszolgáltatási szerződésben meghatározott ár indokolása

- (22) A közszolgáltatási szerződés aláírása előtt a *Verkehrsverbund Tirol* három különböző módszert alkalmazott annak ellenőrzésére, hogy a szerződésben meghatározott közszolgáltatási kötelezettségért járó ellentételezés indokolt-e. E három módszer: a kilométerenkénti költségek (*Prüfung nach Kilometersätzen*), a költségtételenkénti költségek (*Prüfung nach Kostensätzen*) és a költségek különböző kategóriái szerinti költségek (*Prüfung nach Einzelkostenpositionen*).

2.2. A Bizottság első vizsgálata

- (23) Az eljárás megindításáról szóló határozatában a Bizottság kétségbe vonta azt, hogy a *Verkehrsverbund Tirol* és a *Postbus* között kötött közszolgáltatási szerződés megfelelt a második, úgynevezett *Altmark*-kritériumnak⁽¹⁰⁾. Tekintve, hogy a négy kritérium egyszerre teljesítendő, azt nem vizsgálták, hogy a harmadik és a negyedik kritérium teljesül-e, csak az nyert megállapítást, hogy az állami támogatás megléte nem zárható ki.
- (24) Az említett állami támogatás és a közös piac esetleges összeegyeztethetősége tekintetében az eljárás megindítá-

sáról szóló határozat úgy ítéli meg, hogy a támogatás az EK-Szerződés 73. cikke és a Tanács 1191/69/EGK a vasúti, közúti és belvízi közlekedési közszolgáltatás fogalmában benne rejlő kötelezettségek terén a tagállamok tevékenységéről szóló, 1969. június 26-i rendelete⁽¹¹⁾ 14. cikke értelmében összeegyeztethető lehet a közös piaccal. A Bizottság különösen úgy ítélte meg, hogy az ellentételezés *Postbus*nak fizetett összege vélhetően nem haladja meg a szerződésben foglalt közszolgálati kötelezettségek teljesítése révén felmerülő költségek fedezéséhez szükséges mértéket, figyelembe véve a kapcsolódó bevételeket, valamint a kötelezettségek teljesítéséért járó méltányos hasznot.

- (25) Mindazonáltal a Bizottság úgy vélte, hogy mivel közbeszerzési eljárás nem volt, és mivel a *Postbus* egy közvetlen versenytársa azt állította, hogy a *Postbus* túlkompensációban részesült, a szóban forgó versenytárs és valamennyi többi érdekelt fél számára lehetőséget kell adni, hogy véleményt mondjanak az Ausztria által a költségek ellenőrzése és a túlkompensáció elkerülése érdekében végzett vizsgálat módszereiről, mielőtt bizonyossággal el lehetne dönteni, hogy a *Postbus* túlkompensációban részesült-e vagy sem. A fentiek alapján a Bizottság kétségbe vonta azt, hogy a *Postbus* túlkompensációban részesült a közszolgáltatási szerződésben meghatározott közszolgáltatás nyújtásáért.

3. AUSZTRIA ÉSZREVÉTELEI

- (26) Ausztria észrevételei az alábbiakra vonatkoznak:
- a) az *Altmark*-kritériumok és az 1191/69/EGK tanácsi rendelet közötti kapcsolat;
  - b) a második *Altmark*-kritérium alkalmazása a jelen esetben;
  - c) a harmadik és negyedik *Altmark*-kritérium alkalmazása a jelen esetre, különösen a költségek ellenőrzésére és a túlkompensáció elkerülésére használt módszerek;
  - d) a közszolgáltatási szerződés és az 1191/69/EGK tanácsi rendelet összeegyeztethetősége.

Az *Altmark*-kritériumok és az 1191/69/EGK tanácsi rendelet közötti kapcsolat

- (27) Ausztria megítélése szerint az EK-Szerződés 73. cikke és az azt alapul vevő 1191/69/EGK tanácsi rendelet *lex specialis*-nak minősül az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének vonatkozásában. Ezért valahányszor a közszolgáltatási szerződés teljesíti az 1191/69/EGK tanácsi rendelet 14. cikkében meghatározott kritériumokat, nincs szó állami támogatásról, ezért nincs szükség arra sem, hogy a szóban forgó közszolgáltatási szerződést az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése és az *Altmark*-kritériumok vonatkozásában értékelni kelljen. Ausztria ezt az értelmezést az *Altmark* ítélet 37. pontjára alapozza, amely kimondja, hogy:

⁽¹⁰⁾ E kritériumokat az Európai Közösségek Bírósága 2003. július 24-i ítéletében határozta meg (*Altmark*, C-280/00 sz. ügy, EBHT I-7747) annak megállapítására, hogy egy közszolgálati ellentételezés állami támogatásnak minősül-e.

⁽¹¹⁾ HL L 156., 1969.6.28., 1. o.

„Először azt kell megvizsgálni, hogy az 1191/69/EGK rendelet alkalmazandó-e a szóban forgó, alapjárásban szereplő közlekedési szolgáltatásokra. Csak amennyiben a válasz nemleges, akkor kell mérlegelni a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó általános rendelkezéseinek a szóban forgó, alapjárásban szereplő támogatásokra való alkalmazását.”

3.1. A második *Altmark*-kritérium alkalmazása a jelen esetben

- (28) Ausztria érvelése szerint a *Verkehrsverbund Tirol* és a *Postbus* közötti közszolgáltatási szerződés még akkor is minden körülmények között teljesíti a négy *Altmark*-kritériumot, ha az 1191/69/EGK tanácsi rendelet az állami támogatás meglétét nem, csupán annak közös piaccal való összeegyeztethetőségét említi.
- (29) A második *Altmark*-kritérium vonatkozásában Ausztria magyarázata szerint a *Bestelleistungen* és a *Bestandsleistungen* után járó díjazás mértékét egyaránt előzetesen, tárgyilagos és átlátható módon állapították meg. A *Bestelleistungen* tekintetében Ausztria indoklása szerint a szerződés olyan nettó összegű szerződés, amelynek értelmében a *Postbus* levezetett kilométerenként 2,57 EUR/km rögzített árban részesül⁽¹²⁾. Ezért az árat előzetesen az „levezetett kilométerenkénti ár” tárgyilagos és átlátható kritériuma alapján állapították meg.
- (30) A *Bestandsleistungen* vonatkozásában Ausztria indoklása szerint az árban a felek szintén előzetesen, fix árként – azaz 1 690 000 EUR a levezetendő 952 761 km után – állapodtak meg. Az előzetesen nem egyeztetett tényező a fizetés három összetevőjének – a menetjegyek értékesítéséből származó bevétel, a menetdíjra vonatkozó kötelezettség és az integrált menetdíjrendszer után járó kompenzáció – pontos megoszlása. Ausztria indoklása szerint ennek oka a három összetevő jellegében rejlik: az első két komponens a szállított utaslétszám függvénye, míg a harmadik a teljes megállapodott ár és az első két komponens összege közötti különbözet.
- (31) Ebben a tekintetben Ausztria következtetése szerint a szerződés olyan világos szerződés, amelynek értelmében a *Postbus* levezetett autóbusz-kilométerenként 1,77 EUR rögzített árban részesül, és ezért az árat előzetesen az „levezetett kilométerenkénti ár” tárgyilagos és átlátható kritériuma alapján állapították meg.

3.2. A harmadik és negyedik *Altmark*-kritérium alkalmazása a jelen esetben, különösen a költségek ellenőrzésére és a túlkompenzáció elkerülésére használt módszerek

- (32) Ausztria érvelése szerint a *Verkehrsverbund Tirol* kizárta a túlkompenzációt azáltal, hogy – három különböző módszerrel – az iparági átlaghoz mérten ellenőrzi a *Postbus*nak kifizetett kilométeralapú díjat; e három módszer: a kilométerenkénti költségek ellenőrzése, a költségtételenkénti költségellenőrzés és a költségek különböző kategóriái szerinti költségellenőrzés.
- (33) Az eljárás megindításáról szóló határozatra adott válaszában Ausztria további információkat nyújtott be a Bizottsághoz a közlekedési szolgáltatások nyújtásával járó költségek ellenőrzésére és a túlkompenzáció elkerülésére szolgáló két módszerrel – nevezetesen a költségtételenkénti költségellenőrzéssel és a költségek különböző kategóriái szerinti költségellenőrzéssel – kapcsolatosan. Úgy ítélik meg, hogy további indoklás nem szükséges az egy kilométerre jutó költségek ellenőrzése tekintetében⁽¹³⁾.
- (34) Ausztria véleménye szerint e három költségellenőrzés mind a harmadik (túlkompenzáció hiánya), mind a negyedik (átlagos, jól működtetett vállalkozás) *Altmark*-kritériummal való megfelelést biztosítja.

3.2.1. Költségtételenkénti költségellenőrzés

- (35) A *Verkehrsverbund Tirol* a „költségtételenkénti költségellenőrzés” módszer segítségével összehasonlította a *Postbus* költségtételenkénti költségeit az iparági átlaggal.
- (36) Az iparági átlag alapján a *Postbus*nak az alábbi költségcélakat kell teljesítenie a *Lienz* körzetében érvényes közszolgáltatási szerződés keretében:

Költségtétel	Költség
Személyi jellegű ráfordítások	[...] EUR (*)
Üzemanyag- és karbantartási költségek	[...] EUR
Járműköltség (értékvesztés)	[...] EUR
Adminisztratív költségek	[...] EUR
Összesen	[...] EUR

(*) Bizalmas információ.

- (37) E költségelemekre Ausztria az alábbi részletes magyarázattal szolgál.

⁽¹³⁾ Az Ausztria által e tekintetben az előzetes vizsgálati szakaszban nyújtott indoklásért lásd az eljárás megindításáról szóló határozat 98. és 99. pontját.

⁽¹²⁾ 527 000 EUR: 204 807 km = 2,57 EUR/km.

3.2.1.1. Személyi jellegű ráfordítások

- (38) A személyi jellegű ráfordítások kiszámításához Ausztria az autóbuszvonalak üzemeltetése tekintetében 54 290 vezetési órát (*Lenkerstunden*) vett alapul. Ausztria pontosította, hogy ez a szám a menetrend szerinti üzemeltetéshez szükséges kilométerek számán alapul, magában foglalja a tartózkodási időt, de nem tartalmazza a végállomásra/garázsba vezető utat, a pihenőidőt stb. Ausztria szerint a *Verkehrsverbund Tirol* által biztosított 21 km/óra⁽¹⁴⁾ szolgáltatási szint viszonylag magasnak számít, mivel az osztrák átlag 16–18 km/óra körül van.
- (39) Ausztria szerint egy vezetési óra bruttó órabér-költsége (beleértve valamennyi adót, illetéket, szervizelést, karbantartást, adminisztrációt és további személyi jellegű ráfordításokat is) [...] EUR. Ez az összeg a következőkből tevődik össze: A magánjog hatálya alá tartozó autóbusz-vállalkozások munkavállalóira vonatkozó 2002-es osztrák kollektív szerződés 7,55 EUR-ban állapította meg a nettó átlag órabért. Ehhez az összeghez először hozzá kell adni a vasárnapi és ünnepnap pótlékot, a túlóradíjat, adókat és társadalombiztosítási járulékokat. E további költségelemek figyelembevételével az átlag órabér 16,30 EUR.
- (40) Az említett órabérhez további kb. [...] %-os terhet kell hozzáadni a szervizelési, rendelkezésre állási és adminisztrációs költségekre. Ezen üzemi költségek figyelembevételével egy autóbusz egy órányi üzemeltetésének költsége [...] EUR.
- (41) Az éves vezetési óraszám és az átlag órabér szorzata adja a személyi jellegű ráfordításokat, amely [...] EUR⁽¹⁵⁾.

3.2.1.2. Üzemanyag- és karbantartási költségek

- (42) Az üzemanyag- és karbantartási költségek tekintetében a *Verkehrsverbund Tirol* költsége minden menetrendi kilométer (1 157 568 km) után [...] EUR, amely összesen [...] EUR-t tesz ki. Ez az összeg a finanszírozási, az értékvesztési és az ellenőrzési költségek kivételével a gépjárművel kapcsolatos minden költséget tartalmaz.
- (43) Ausztria részletes magyarázattal szolgált a kalkulációhoz. Ennek alapjául az a feltételezés szolgált, hogy a *Lienz* körzetében működő vonalakon 4 db, 15 méter hosszúságú, és 100 kilométerenként 45 l/100 km üzemanyag-fogyasztású autóbuszra, illetve 21 db, 12 méter hosszúságú és 36 l/100 km fogyasztású autóbuszra lenne szükség. E buszpark becslült üzemanyag-fogyasztása

összesen 478 000 liter. A gázolaj literenkénti [...] EUR árának alapján ezért a teljes üzemanyagköltség [...] EUR.

- (44) A karbantartási költségek (személyzet és anyagköltség) becslült összege autóbuszonként [...] EUR, ami 25 autóbusz esetében összesen [...] EUR. Az üzemanyag- és a karbantartási költségek összege [...] EUR.
- (45) Ez már meghaladja a(z) [...] EUR-ban megállapított referenciaértéket. Ezért az osztrák hatóságok arra a következtetésre jutottak, hogy az „üzemanyag- és karbantartási” költségelem rendkívül óvatos becslés.

3.2.1.3. A járművek beszerzésének és értékvesztésének költsége

- (46) A járművek beszerzésének és értékvesztésének [...] EUR költségét az alábbi feltételezések alapján állapították meg:
- a) Az autóbuszvonalak működtetéséhez 4 db 15 méter, és 21 db 12 méter hosszú autóbuszra van szükség.
- b) A közszolgáltatási szerződés kiköti, hogy az autóbuszpark átlagéletkora nem haladhatja meg a 6 évet, és hogy a flotta legkevesebb 10 %-át évente fel kell újítani.
- c) Egy 12 méteres autóbusz beszerzési ára [...] EUR; az átlag éves tőkemegtérülés 5 %, az amortizációs időszak pedig 8 év. Ezért az egy járműre jutó annuitás [...] EUR.

d) Ugyanakkor mivel a szerződés lehetővé teszi a járművek 12 éves üzemeltetését, a járműpark egyharmadát annak teljes amortizálódása ellenére üzemben tartják. Ezért a járművek beszerzési és értékvesztési költségei csak a járműpark kétharmadára, azaz 16 db autóbuszra vonatkoznak.

- (47) A fenti feltételezések alapján a járművek éves beszerzési és értékvesztési költsége [...] EUR⁽¹⁶⁾.

3.2.1.4. Adminisztratív költségek

- (48) Az [...] EUR adminisztratív költségek tekintetében a *Verkehrsverbund Tirol* számításai során a többi költségelemenkénti költség [...] %-át vette figyelembe⁽¹⁷⁾. Ez az összeg fedezi az irodák bérleti díját és az irodai berendezések költségét.

⁽¹⁴⁾ A 21 km/óra a teljes kilométerszám és a vezetési órák számának hányadosa: 1 157 568 km: 54 290 óra = 21,32 km/óra.

⁽¹⁵⁾ 54 290 óra × [...] EUR/óra = [...] EUR.

⁽¹⁶⁾ [...] EUR.

⁽¹⁷⁾ [...] EUR (darabonkénti költség) × [...] % = [...] EUR.

3.2.2. Különböző költségkategóriák szerinti költségellenőrzés

- (49) A különböző költségkategóriák szerinti költségellenőrzés azok valószínűségét hivatott megállapítani. A *Verkehrsverbund Tirol* a következő költségeket állapította meg referenciaként:

Költségkategóriák	Költség
Sofőrköltéség	[...] EUR
Személyi jellegű ráfordítások (a sofőr-költség nélkül)	[...] EUR
Járműköltéség (értékvesztés)	[...] EUR
Üzemanyagköltéség	[...] EUR
Gumiabroncsköltéség	[...] EUR
Egyéb költségek (javítás, karbantartás stb.)	[...] EUR
Adminisztratív költségek	[...] EUR
Összesen	[...] EUR

- (50) E referenciaértékek részletes magyarázata az alábbiakban olvasható.

3.2.2.1. Sofőrköltéség

- (51) A *Verkehrsverbund Tirol* sofőrköltéség-számításai 28 fős sofőrállományon alapulnak, amely Ausztria szerint 25 autóbushoz kevés, figyelembe véve a szabadságolásokat, betegállomány miatti inaktív időszakokat stb. Noha a magánjog hatálya alá tartozó autóbushoz tartozó munkavállalóira vonatkozó osztrák kollektív szerződés szerint az éves bruttó munkabér (pótlékok és adók nélkül) [...] EUR, a *Verkehrsverbund Tirol* csupán [...] euróval számolt. Így a személyi jellegű ráfordítások összege [...] EUR.

3.2.2.2. Személyi jellegű ráfordítások

- (52) A többi személyi jellegű ráfordítás (adminisztratív személyzet, rendelkezésre állás, műhely-szerviz) vonatkozásában a *Verkehrsverbund Tirol* munkavállalónként bruttó [...] EUR éves bérköltéssel számolt. A munkavállalói létszámot 8 főben állapították meg. Ily módon az egyéb személyi jellegű ráfordítások összege [...] EUR.

3.2.2.3. Gépjárműköltéségek

- (53) A gépjárműköltéségek kalkulációjához ugyanazt a feltételezést vették alapul, mint a költségételenkénti költségellenőrzésnél.

3.2.2.4. Üzemanyagköltéség

- (54) Az üzemanyagköltéség esetében a *Verkehrsverbund Tirol* 465 000 liter üzemanyag-fogyasztással számolt. A

becsült átlag üzemanyagárat literenként [...] EUR-ban állapították meg. Ezért a teljes üzemanyagköltéség [...] EUR (17).

3.2.2.5. Gumiabroncsköltéség

- (55) A gumiabroncsköltéségek tekintetében a *Verkehrsverbund Tirol* abból a feltételezésből indult ki, hogy 2 pár abroncs évenkénti beszerzése 25 autóbushoz esetében [...] EUR, azaz összesen [...] EUR.

3.2.2.6. Egyéb költségek

- (56) A gépjárművek anyag-, karbantartási, biztosítási, illetékestb. költségeinek becsült összege [...] EUR/év. Ez minden autóbushoz esetében magában foglalja az éves biztosítás díját kb. [...] EUR és a levezetett kilométerenkénti anyagköltéséget [...] EUR. 25 autóbushoz karbantartási költsége összesen évi [...] EUR. Egy 1 500 négyzetméter alapterületű garázs bérleti díja évi [...] EUR.

3.2.2.7. Adminisztratív költségek

- (57) Az adminisztratív költségek a becslések szerint havi [...] EUR-t, azaz éves szinten [...] EUR-t tesznek ki.

3.2.3. Ausztria következtetése a harmadik és negyedik Altmárk-kritériummal kapcsolatban

- (58) Ausztria arra a következtetésre jutott, hogy a *Verkehrsverbund Tirol* megfelelő, valószerű és óvatos becslések alapján mérte fel, hogy egy átlagos autóbushoz tartozó vállalat mennyit fordítana egy hasonló szerződés végrehajtására, és ennek megfelelően állapította meg a *Postbus*nak kifizetett árat. Ausztria hangsúlyozza, hogy a *Postbus*nak kifizetett ár (azaz 2 217 000 EUR) jóval a sorrendben 2 224 965 EUR, illetve 2 205 619 EUR eredménnyel végződött két költségellenőrzés közötti tartományban marad.

- (59) Ezért Ausztria úgy ítéli meg, hogy a túlkompenzáció a *Postbus* esetében kizárható, és a cégnek kifizetett ár megfelel annak, amit egy átlagos, jól működtetett, járművekkel megfelelően felszerelt vállalkozás igényelt volna a szóban forgó szolgáltatások teljesítéséhez.

3.3. A közszolgáltatási szerződés és az 1191/69/EGK rendelet összeegyeztethetősége

- (60) A 3.3 szakaszban ismertetett okok miatt Ausztria úgy ítéli meg, hogy a közszolgáltatási szerződés az 1191/69/EGK rendelet 14. cikkének is maradéktalanul megfelel.

4. JOGI ÉRTÉKELÉS

- (61) A Bizottság mindenekelőtt elveti Ausztria érvelését, miszerint az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése nem vonatkozik az 1191/69/EGK rendelet hatálya alá tartozó közszolgáltatási szerződésre.

- (62) Az 1191/69/EGK rendelet többek között lehetővé teszi bizonyos, a tagállamok által közszolgáltatási kötelezettség előírásáért nyújtott ellentételezés formájában megítélt támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségét, és mentességet nyújt a tagállamoknak az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése által előírt kötelezettség alól, amely szerint a támogatásokról azok végrehajtása előtt értesíteniük kell a Bizottságot.
- (63) Ugyanakkor az 1191/69/EGK rendelet által előírt, az állami támogatásokra vonatkozó szabályok kizárólag az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében meghatározott állami támogatásokat alkotó intézkedésekre vonatkoznak. Másképpen fogalmazva az 1191/69/EGK rendelet összeegyeztethetőségi rendelet.
- (64) Ezért először azt kell elemezni, hogy a *Postbus* és a *Verkehrsverbund Tirol* között kötött szerződésben előírt kifizetések az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősülnek-e. Ha igen, akkor második lépésben azt kell elemezni, hogy e támogatások összeegyeztethetőek-e a közös piaccal.

4.1. A támogatás megléte

- (65) A Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint: „Ha e szerződés másként nem rendelkezik, a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.”
- (66) A *Postbus*hoz hasonló autóbusz-üzemeltetők gazdasági tevékenységet (azaz díjazás ellenében történő utasszállítást) is végeznek, ezért e társaságok az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében meghatározott vállalkozásoknak minősülnek.
- (67) A *Postbus*nak juttatott támogatásokat a Tirol szövetségi állam és a szövetségi kormány által finanszírozott *Verkehrsverbund Tirol* fizette ki. Vagyis ezen összegek kifizetése állami források bevonásával történt.
- (68) A következő kérdés, hogy a *Postbus* az e határozat hatálya alá tartozó közszolgáltatási szerződés révén szelektív gazdasági előnyt élvez-e. A Bíróság az *Altmark Trans*-ügyben hozott ítéletében⁽¹⁸⁾ részletesen ismertette azokat a kritériumokat, amelyek alapján megállapítható,

hogy közszolgáltatásért fizetett állami támogatásról van-e szó.

„A menetrendszerinti, városi, elővárosi és regionális tömegközlekedési szolgáltatások üzemeltetésére fordított állami támogatásokra e rendelkezés nem vonatkozik, amennyiben e támogatások a kedvezményezett vállalkozások által közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése érdekében nyújtott szolgáltatás ellentételezésének minősülnek. [...]”

A Bíróság szerint ez az eset áll fenn, amennyiben az alábbi négy kritérium teljesül:

- először is, a kedvezményezett vállalkozásnak közszolgáltatási kötelezettséggel kell rendelkeznie, és e kötelezettségeket világosan meg kell határozni,
- másodsor, az ellentételezés kiszámításához alapul vett paramétereket objektív és átlátható módon előre meg kell határozni,
- harmadszor, az ellentételezés nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek biztosításához szükséges költség egy része vagy egésze fedezéséhez szükséges összeget, figyelembe véve a kapcsolódó elismervényeket és az ésszerű nyereséget,
- negyedszer, ha a közszolgáltatási kötelezettséget biztosító vállalkozást nem közbeszerzési eljárásón választották ki, [...] a szükséges ellentételezés mértékét azon költségek elemzése alapján kell meghatározni, amelyeket egy átlagos, jól vezetett és az előírt közszolgáltatási követelmények teljesítéséhez megfelelő közlekedési eszközökkel felszerelt vállalkozás vállalt volna e kötelezettségek teljesítése érdekében, figyelembe véve az ezzel kapcsolatos bevételeket, valamint az említett kötelezettségek teljesítéséhez szükséges ésszerű nyereséget.”

4.1.1. A világosan meghatározott közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésével megbízott kedvezményezett vállalkozás

- (69) Az 1191/69/EGK rendelet 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen határozza meg a közszolgáltatási kötelezettségeket: „A »közszolgáltatási kötelezettség« olyan kötelezettségeket jelent, amelyeket a kérdéses fuvarozási vállalkozás nem vállalna, vagy nem ugyanilyen mértékben, illetve nem azonos feltételekkel vállalna, ha saját üzleti érdekeit tartaná szem előtt.”

⁽¹⁸⁾ Bírósági ítélet, *Altmark Trans*.

(70) A *Postbus* és a *Verkehrsverbund Tirol* közötti szerződés a kiegyensúlyozott közlekedési hálózat biztosítása érdekében különleges követelményeket határoz meg a szolgáltató tekintetében, tekintettel a vidéki lakosság alacsony népsűrűségére és a kiszolgált területek földrajzi adottságaira. Ezek a szempontok könnyen eltéríthetik ezeket az üzemeltetőket attól, hogy szolgáltatásukat szigorúan üzleti alapon kínálják. A *Postbus* vállalat köteles e szolgáltatások nyújtására; a betartandó menetrend és a szolgáltatás által lefedett autóbuszvonalak rögzítése szerződéses úton történt, a szerződés 2. pontjában foglaltak szerint.

(71) Ebből következően a *Postbus* és a *Verkehrsverbund Tirol* közötti szerződésből az következik, hogy a *Postbus* feladata ténylegesen tömegközlekedési közszolgáltatás ellátása *Lienz* körzetében. Ennél fogva az első Altmark-kritérium teljesül.

4.1.2. Az ellentételezés kiszámításának alapjául szolgáló, előzetesen objektív és átlátható módon megállapított paraméterek

(72) Másodszor helyénvaló annak megállapítása, hogy az ellentételezés kiszámításához alapul vett paraméterek megállapítása előzetesen, objektív és átlátható módon történt-e.

(73) A szerződés megkülönbözteti a *Bestelleistungen* és a *Bestandsleistungen* céljára folyósított kifizetéseket. Amint azt Ausztria a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatra adott válaszában pontosította, a szerződés a nyújtandó közlekedési szolgáltatások mindkét kategóriájának esetében a biztosított szolgáltatás kilométeralapú díjazását írja elő. A kilométerdíj a *Bestelleistungen* esetében 2,57 EUR/km, míg a *Bestandsleistungen* esetében 1,77 EUR/km. A *Bestandsleistungen* és a *Bestelleistungen* közötti egyetlen különbség, hogy az ellentételezés egyik komponense kiigazításra szorul annak érdekében, hogy az 1,77 EUR/km díjszabás módszeresen betartható legyen.

(74) Megállapítható, hogy az autóbusz-közlekedés területén kötött szerződések elfogadott gyakorlata, hogy az ellentételezés összegét a szolgáltatás keretében futott kilométerek alapján megállapított egységár és a szolgáltatás keretében futott összes kilométer alapján rögzítik, amennyiben a menetjegyek értékesítéséből származó bevétel kockázatát a tömegközlekedés szervezéséért felelős állami hatóság vállalja. Míután a Bizottság Ausztria kiegészítő magyarázatának fényében ismét megvizsgálta a szerződések tartalmát, arra a megállapításra jutott, hogy előzetes vizsgálatának a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozat 64–71. pontjában leírt eredményével szemben a *Postbus* és a *Verkehrsverbund Tirol* között kötött szerződés a fent említett típusba tartozik.

(75) Az ellentételezés összegének a szolgáltatás keretében futott kilométerek alapján megállapított egységár és a

szolgáltatás keretében futott összes kilométer alapján történő rögzítése teljesíti a második Altmark-kritériumot, mivel az ár/km és a szolgáltatás keretében futott összes kilométer megállapítása előzetesen, objektív és átlátható módon történt.

(76) Így tehát a második Altmark-kritérium is teljesül.

4.1.3. Túlkompenzáció hiánya

(77) A hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozat 96–102. pontjából következően a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a *Verkehrsverbund Tirol* által a túlkompensáció elkerülése érdekében választott módszer – azaz egy autóbuszvállalat által kérelmezett ár és a szóban forgó iparágban megfigyelhető átlagár három különböző módszerrel való összehasonlítása – elfogadható bizonyíték a túlkompensáció hiányára.

(78) Jelen esetben a Bizottság mégis úgy ítélte meg, hogy – tekintve, hogy nem volt ajánlattételi felhívás és hogy a *Postbus* egy közvetlen versenytársa azt állította, hogy a *Postbus* túlkompensációban részesült – célszerű e versenytárs és minden más érdekelt harmadik fél számára lehetőséget biztosítani arra, hogy kifejtseik véleményüket az Ausztria által a költségek ellenőrzésére használt módszerekről, mielőtt bizonyossággal megállapítható, hogy a *Postbus* nem részesül túlkompensációban.

(79) A Bizottság mindenekelőtt megállapítja, hogy a panaszos arról értesítette, hogy a többé nem érdekelt a szóban forgó ügyben. Ezt követően a Bizottság megállapítja, hogy a túlkompensáció hiányát egyetlen harmadik fél sem vitatta.

(80) A Bizottság ezenkívül úgy ítéli meg, hogy az Ausztria által benyújtott kiegészítő magyarázat azt támasztja alá, hogy a *Verkehrsverbund Tirol* által a *Postbus*nak fizetett ár a szóban forgó iparágban megfigyelt átlagos költségek és az államigazgatás tapasztalatai fényében elfogadható és megfelelő ár. A fenti 3.3.1–3.3.3. szakasz összefoglalja a számítási módszereket és összehasonlításokat, valamint az azokból levonható következtetéseket. Általánosabban fogalmazva: egy ilyen módszer, amely módszeresen és utólagosan három különböző módszer szerint végez összehasonlítást az ágazat költségeivel, elegendő biztosítéknak tekinthető a túlkompensáció hiányára. Amennyiben ez az összehasonlítás túlkompensáció megállapításához vezetne, Ausztriának követelnie kellene annak visszafizetését.

(81) A fentiek alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a *Postbus* nem részesül túlkompensációban az e határozat tárgyát képező közszolgáltatási szerződés végrehajtásáért, azaz a harmadik Altmark-kritérium is teljesül.

4.1.4. Átlagos, jól vezetett és közlekedési eszközökkel megfelelően felszerelt vállalkozás költségeinek megfelelő ár

- (82) Már csak azt kell ellenőrizni, hogy a *Verkehrsverbund Tirol* által a *Postbus*nak fizetett ár megfelel-e egy jól vezetett és közlekedési eszközökkel megfelelően felszerelt vállalkozás költségeinek. Annak ellenőrzése érdekében, hogy e kritérium teljesül-e, annak három komponensét külön-külön kell elemezni.

4.1.4.1. Egy átlagos vállalkozás költségei

- (83) A Bizottság mindenekelőtt megállapítja, hogy ellenőrző számításaihoz Ausztria a szóban forgó iparági átlagot tükröző előírászerű paraméterekre támaszkodott. E paraméterek ezért a szóban forgó iparági átlagot tükröző paramétereknek tekinthetők.
- (84) Következésképpen a *Postbus* költségei megfelelnek egy átlagos osztrák vállalkozás költségeinek.

4.1.4.2. Egy jól vezetett vállalkozás költségei

- (85) A második megválaszolendő kérdés, hogy a *Postbus* költségei egy jól vezetett vállalkozás költségeinek is megfelelnek-e. A hosszú ideig monopóliumok által uralt és ajánlattételi felhívások nélkül odaítélt szerződésekkel jellemzett autóbusz-közlekedési ágazatban nem feltétlenül mondható el minden aktív piaci szereplőről, hogy jól vezetett vállalkozás lenne.
- (86) A Bizottság első megállapítása szerint Ausztria nem nyújtott be olyan magyarázatot, amely szerint e paraméterek egy jól vezetett vállalkozás átlagos költségeit tükrözték volna. A Bizottság szerint Ausztria például olyan vállalkozások átlagos költségeire is támaszkodhatott volna, amelyek az utóbbi években nagy számban nyertek el ajánlattételi felhívásokat az ágazatban.
- (87) A Bizottság ezt követően megállapítja, hogy a *Bestellleistungen* és a *Bestandsleistungen* esetében megállapított kilométerenkénti egységár között 0,80 EUR/km különbség van. A *Postbus* vélhetően emiatt egy bizonyos árrésszel tud kalkulálni, amelyet a *Bestellleistungen* hatékonyságának javítására fordíthat.
- (88) A Bizottság következtetése szerint Ausztria nem bizonyította, hogy a *Verkehrsverbund Tirol* által a *Postbus*nak fizetett ár megfelel egy jól vezetett vállalkozás költségeinek, ezért a negyedik Altmark-kritérium nem teljesül.

4.1.4.3. Következtetések az Altmark-kritériumok tiszteletben tartásával kapcsolatban

- (89) Mivel a négy, együttesen teljesítendő kritérium közül az egyik nem teljesül, a Bizottság automatikusan arra a

következtetésre jut, hogy a szóban forgó kifizetések a *Postbus* vállalkozást szelektív gazdasági előnyhöz juttatják.

4.1.5. A verseny torzulása és a kereskedelemre gyakorolt hatás

- (90) A *Postbus* vállalat a teljes osztrák autóbusz-közlekedési piacon jelen van, és azon jelentős szerepet tölt be. E vállalat gazdasági előnyhöz juttatása tehát a verseny torzulásához vezethet.

- (91) Ebben a konkrét esetben a verseny amiatt torzulhat, hogy olyan vállalkozás részesül állami finanszírozásban, amely a szóban forgó körzetben autóbusz-közlekedésre vonatkozó engedéllyel rendelkezik. Ezért az említett állami finanszírozás megakadályozhatja, hogy a tömegközlekedési vonalakra más vállalkozások is kapjanak üzemeltetési engedélyt, mivel a támogatás erősíti a kedvezményezett vállalkozások pozícióját, amelyek így az engedélyek megújításakor vonzóbb üzleti feltételeket kínálhatnak.

- (92) A szóban forgó intézkedés által a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt esetleges hatás tekintetében a Bizottság mindenekelőtt megjegyzi, hogy a helyi, illetve regionális tömegközlekedés Ausztriában és más tagállamokban is versenyre nyitott piac, mivel ezen a piacon egy vagy több vállalkozásnak nincs nemzeti monopóliuma.

- (93) Ebben az összefüggésben a Bizottság emlékeztet az *Altmark Trans* ügyben hozott ítélet 77. és azt követő pontjaira, amelyek szerint a Bíróság úgy határozott, hogy:

„[...] Egyáltalán nem kizárt, hogy egy olyan állami támogatás, amelyben csak a helyi és regionális szállítási szolgáltatásokat bonyolító vállalat részesül, az eredeti tagállam területén kívül nemzetközi szállításokat bonyolító vállalat nem, hatással lehet a tagállamok közti kereskedelemre.

Mindenesetre, amikor egy tagállam egy vállalatnak állami támogatást nyújt, az adott vállalat részéről a szállítási szolgáltatások nyújtása változatlan maradhat vagy növekedhet, azzal a következménnyel, hogy a többi tagállamból származó vállalatoknak kevesebb lehetősége van saját szállítási szolgáltatásuk nyújtására e tagállam piacán (lásd e tekintetben a 102/87. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [1988. július 13., EBHT 1988., 4067. o.] 19. pontját; a C-305/89. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [1991. március 21., EBHT 1991., I-1603. o.] 26. pontját; és a Spanyolország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 40. pontját).

[...]

A Szerződés 92. cikke (1) bekezdése alkalmazásának második feltétele, vagyis az, hogy a támogatás befolyásolhatja a tagállamok közötti kereskedelmet, nem függ tehát a nyújtott szállítási szolgáltatások helyi vagy regionális jellegétől, illetve a tevékenységgel érintett terület méretétől.”

- (94) Nem zárható tehát ki, hogy a más tagállamokban székhellyel rendelkező vállalkozásoknak a tárgyban intézkedés folytán kisebb lesz az esélyük arra, hogy az osztrák piacon szállítási szolgáltatásokat nyújtsanak.
- (95) Következésképpen a *Verkehrsverbund Tirol* által a *Postbus*-nak kifizetett állami finanszírozás a verseny torzulásához vezethet és befolyásolhatja a tagállamok közötti kereskedelmet.

4.1.6. Következtetés

- (96) Mivel a negyedik *Altmark*-kritérium nem teljesül, viszont az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében szereplő valamennyi egyéb feltétel adott, a Bizottság megállapítja, hogy a tárgyban kifizetések az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdés értelmében állami támogatásnak minősülnek.
- (97) Ezért meg kell vizsgálni, hogy ezek a támogatások a közös piaccal összeegyeztethetőnek nevezhetőek-e.

4.2. A támogatás összeegyeztethetősége

- (98) Az EK-Szerződés 73. cikke a szárazföldi közlekedés vonatkozásában előírja, hogy „e szerződéssel összeegyeztethetőek azok a támogatások, amelyek megfelelnek a közlekedés összehangolására irányuló igényeknek, vagy amelyek a közszolgáltatás fogalmában benne rejlő bizonyos kötelezettségek terheinek megtérítését szolgálják.”

4.2.1. Az *Altmark* ítélkezési gyakorlat hatása a 73. cikk alkalmazhatóságára

- (99) A Bíróság szerint „a Szerződés 77. (később 73.) cikke előírja, hogy e szerződéssel összeegyeztethetőek azok a támogatások, amelyek megfelelnek a közlekedés összehangolására irányuló igényeknek, vagy amelyek a közszolgáltatás fogalmában benne rejlő bizonyos kötelezettségek terheinek megtérítését szolgálják [...]. A vasúti, közúti és belvízi közlekedéshez nyújtott támogatásokról szóló 1107/70/EGK rendelet elfogadása után a tagállamok – a másodlagos közösségi jog által említett eseteken kívül – nem hivatkozhatnak a Szerződés 77. cikkében említett támogatásokra, mely cikk előírja, hogy e szerződéssel összeegyeztethetőek azok a támogatások, amelyek megfelelnek a közlekedés összehangolására irányuló igényeknek, vagy amelyek a közszolgáltatás fogalmában benne rejlő bizonyos kötelezettségek terheinek megtérítését szolgálják. Így amennyiben a vasúti, közúti és belvízi közlekedési közszolgáltatás fogalmában benne rejlő kötelezettségek terén a tagállamok tevékenységéről szóló 1191/69/EK rendelet jelen esetben nem alkalmazandó, és az alapeljárásban kérdéses támogatások az EK-Szerződés 92. cikke (1) bekezdésének (a módosítást követően: 87. cikk (1) bekezdés) hatálya alá esnek, az 1107/70/EK rendelet kimerítően felsorolja azokat a felté-

teleket, amelyekkel a tagállami hatóságok a EK-szerződés 77. cikkére hivatkozással támogatást ítélnének meg.”⁽¹⁹⁾

- (100) Felmerül tehát a kérdés, hogy az 1191/69/EGK rendelet, vagy az 1107/70/EGK rendelet tartalmaz-e ebben az esetben alkalmazandó, az állami támogatásokra vonatkozó összeegyeztethetőségi szabályokat.

4.2.2. Összeegyeztethetőség az 1191/69/EGK rendelet alapján

4.2.2.1. Az 1191/69/EGK rendelet alkalmazási köre

- (101) Az 1191/69/EGK rendelet alkalmazási körét az 1. cikk (1) és (2) bekezdése határozza meg az alábbiak szerint:

„(1) E rendelet a vasúti, közúti és belvízi szállítási szolgáltatásokat nyújtó fuvarozási vállalkozásokra vonatkozik. A tagállamok kivonhatják a rendelet alkalmazási köréből azokat a vállalkozásokat, amelyek tevékenysége kizárólag a városi, elővárosi vagy regionális szolgáltatásokat foglalja magában.

(2) E rendelet alkalmazásában:

— »városi és elővárosi szolgáltatások«: olyan szállítási szolgáltatások, amelyek egy városközpont vagy agglomeráció igényeit, valamint a városközpont vagy agglomeráció és a környező területek között fölmerülő szállítási igényeket elégítik ki,

— »regionális szolgáltatások«: olyan szállítási szolgáltatások, amelyek egy régióban felmerülő szállítási igényeket elégítenek ki.”

- (102) Ausztria élt annak lehetőségével, hogy néhány vállalkozást kizárt a rendelet alkalmazási köréből: a *Privatbahunterstützungsgesetz 1998*⁽²⁰⁾ 2. cikke értelmében ugyanis a kizárólag a városi és elővárosi szolgáltatások terén tevékenykedő vállalkozásokat az 1191/69/EGK rendelet alkalmazási köréből ki kell zárni.

- (103) Ebben az esetben a szóban forgó szolgáltatások azonban regionális szolgáltatások. Következésképpen azokra az 1191/69/EGK rendelet vonatkozik.

4.2.2.2. Az Ausztria által választott rendszer

- (104) Az 1191/69/EGK rendelet 1. cikkének (3)–(5) bekezdése ismerteti azt a két különböző rendszert – azaz a közszolgáltatással kapcsolatos kötelezettség kiszabásának rendszerét és a szerződéses rendszert –, amelyek egyikének kiválasztásával a tagállamok biztosíthatják a tömegközlekedés szervezését és finanszírozását:

⁽¹⁹⁾ A Bíróság 2003. július 24-én hozott ítélete, *Altmark Trans*, C 280/00 sz. ügy, 101., 106. és 107. pont. A Tanács 1107/70/EGK rendelete (HL L 130., 1970.6.15., 1. o.).

⁽²⁰⁾ Bundesgesetzblatt I 1994/519.

„(3) A tagállamok illetékes hatóságai eltörölnek minden, e rendelet szerint meghatározott, a közszolgáltatás fogalmában benne rejlő olyan kötelezettséget, amely a vasúti, közúti és belvízi közlekedésre vonatkozik.

(4) Annak érdekében, hogy olyan megfelelő szállítási szolgáltatásokat biztosítsanak, amelyek különösen figyelembe veszik a szociális, környezeti és területrendezési szempontokat, vagy amelyek az utasok bizonyos rétegei számára egyedi jegyárakat biztosítanak, a tagállamok illetékes hatóságai közszolgáltatási szerződést köthetnek egy szállítási vállalkozással. Az ilyen jellegű szerződések feltételeit és alkalmazásuk részleteit az V. szakasz állapítja meg.

(5) A tagállamok illetékes hatóságai azonban fenntarthatják vagy előírhatják azokat a közszolgáltatási kötelezettségeket a városi, elővárosi és regionális személyszállítási szolgáltatások esetében, amelyeket a 2. cikk állapít meg. Ennek feltételeit, valamint alkalmazásának részleteit, beleértve a kompenzáció módjait, a II., III. és IV. szakasz szabályozza. Amennyiben egy fuvarozási vállalkozás nemcsak közszolgáltatási kötelezettségekkel járó szolgáltatást működtet, hanem egyéb tevékenységeket is folytat, a közszolgáltatási jellegű szolgáltatásait külön részlegek keretében kell megszerveznie, amelyeknek meg kell felelniük a következő feltételeknek:

- a) az egyes tevékenységek üzemi számláit el kell különíteni, és az egyes tevékenységekre jutó eszközhiányadot az érvényes számviteli szabályoknak megfelelően kell felhasználni;
- b) a kiadási oldalt az üzleti bevételnek és a hatóságoktól befolyt összegeknek kell kiegyenlíteniük anélkül, hogy fennállna az átvitel lehetősége a vállalkozás bármely más tevékenységéből vagy tevékenységéhez.”

(105) Ausztria szerződéses rendszer mellett döntött (az ÖPNRV-G 19. paragrafus). Következésképpen a tárgybani intézkedésekre vonatkozó szabályokat az 1191/69/EGK rendelet V. szakasza tartalmazza.

4.2.2.3. Az 1191/69/EGK rendelet V. szakaszának alkalmazása

(106) Az 1191/69/EGK rendelet V. szakasza egyetlen cikkből, a 14. cikkből áll, amely a következőkről rendelkezik:

„(1) A »közszolgáltatási szerződés« olyan szerződés, amelyet egy tagállam illetékes hatóságai és egy fuvarozási vállalkozás köt annak érdekében, hogy a lakosságnak megfelelő szállítási szolgáltatás álljon rendelkezésére.

A közszolgáltatási szerződés kiterjedhet a következőkre:

— meghatározott folyamatossági, rendszerességi, kapacitási és minőségi előírásoknak megfelelő szállítási szolgáltatások,

— egyéb szállítási szolgáltatások,

— meghatározott díjszabással és meghatározott feltételekkel végzett szállítási szolgáltatások, bizonyos utaskategóriákra és útvonalakra,

— a szolgáltatások hozzáigazítása a konkrét előírásokhoz.

(2) A közszolgáltatási szerződés többek között tartalmazza:

a) a nyújtandó szolgáltatás jellegének meghatározását, nevezetesen a folyamatossági, rendszerességi, kapacitási és minőségi előírásokat;

b) a szerződésben meghatározott szolgáltatások ellenértékét, amelyet vagy hozzáadnak a tarifabevételhez, vagy tartalmazza azt, továbbá a felek közötti pénzügyi kapcsolatok részleteit;

c) a szerződés módosításának és kiegészítésének szabályait, különös tekintettel az előre nem látható változások figyelembevételére;

d) a szerződés érvényességi idejét;

e) a szerződéses feltételeknek való meg nem felelés esetén fizetendő kötbért.

(3) Azok az eszközök, amelyeket egy közszolgáltatási szerződés által szabályozott szállítási szolgáltatásban használnak, képezhetik a vállalkozás tulajdonát, illetve a vállalkozás rendelkezésére lehet bocsátani azokat.

(4) Bármely vállalkozásnak, amely megszüntetni vagy jelentős mértékben módosítani szándékozik egy olyan szállítási szolgáltatást, amelyet folyamatosan és rendszeresen nyújt a lakosság számára, és amely nem tartozik a szerződéses rendszer vagy a közszolgáltatási kötelezettség hatálya alá, erről a szándékáról legalább három hónappal korábban tájékoztatnia kell a tagállam illetékes hatóságait. Az illetékes hatóságoknak jogukban áll, hogy lemondjanak erről az értesítésről. Ennek a rendelkezésnek a hatálya nem terjed ki a tagállamban a szállítási szolgáltatások megszüntetésére vagy módosítására történő feljogosítás egyéb eljárásaira.

- (5) Mivel a (4) bekezdésben említett információt kézhez kapták, az illetékes hatóságok előírhatják a szolgáltatás folytatását legfeljebb az értesítés keltétől számított egyéves időtartamra, és erről a vállalkozást legalább az értesítés lejáratá előtt egy hónappal tájékoztatják. Maguk az illetékes hatóságok is kezdeményezhetnek tárgyalásokat ilyen jellegű szállítási szolgáltatás létrehozásáról vagy módosításáról.
- (6) A fuvarozási vállalkozások számára az (5) bekezdésben említett kötelezettségek következtében felmerülő költségek ellentételezése a II., III. és IV. szakaszban megállapított közös eljárásoknak megfelelően történik.”
- (107) A *Postbus* és a *Verkehrsverbund Tirol* között kötött szerződés egy tagállam illetékes hatósága és egy közlekedési vállalat közötti szerződés, amelynek célja a megfelelő közlekedési közszolgáltatás nyújtása.
- (108) E szerződés különösen a következőket tartalmazza: a folyamatosságra, a menetrendszerűsége, a kapacitásra és a minőségre vonatkozó rögzített előírások szerinti szállítási szolgáltatások; az utasok bizonyos kategóriái vonatkozásában meghatározott feltételek mellett és meghatározott áron nyújtott szállítási szolgáltatások; a szolgáltatások tényleges szükségletekhez való igazítása.
- (109) E szerződés tehát az 1191/69/EGK rendelet 14. cikke értelmében közszolgáltatási szerződésnek minősül.
- (110) A Bizottság megállapítja, hogy közszolgáltatási szerződések célja („az utazóközönség számára megfelelő közlekedési szolgáltatások nyújtása”) és tartalma („a folyamatosságra, a menetrendszerűsége, a kapacitásra és a minőségre vonatkozó rögzített előírások”; „az utasok bizonyos kategóriáira és bizonyos viszonylatokra” vonatkozó szolgáltatási feltételek, és „a szolgáltatások tényleges szükségletekhez való igazítása” stb.) egyaránt közel áll a tagállam vagy az önkormányzatok által kiszabható közszolgáltatási kötelezettségek tárgyához. Másfelől, amint arról a fentiekben már szó esett, e szolgáltatások után járó ellentételezés a szolgáltató részére nyújtott támogatás.
- (111) E jogcímen a Bizottság mindenekelőtt megjegyzi, hogy az 1191/69/EGK rendelet elfogadásával a jogalkotó célja az volt, hogy meghatározza, mely feltételek fennállása esetén egyeztethetők össze a közös piaccal az EK-Szerződés 73. cikkében említett azon „támogatások [...] amelyek a közszolgáltatás fogalmában benne rejlő bizonyos kötelezettségek terheinek megtérítését szolgálják.” Ugyanakkor a 73. cikk és így az 1191/69/EGK rendelet alkalmazása is előfeltételezi az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésében vett állami támogatás meglétét. Márpedig ha a szerződések tartalmára igaz a 73. cikkben említett „közszolgáltatás fogalmában benne rejlő kötelezettségek” megfogalmazás, akkor a jogi eszköz formája (szerződés, nem pedig egyoldalúan kirótt kötelezettség) önmagában nem lehet akadálya annak, hogy az árban esetlegesen benne foglalt támogatások összeegyeztethetősége megállapítást nyerjen. Abban, hogy egy szolgáltatás – függetlenül attól, hogy az államilag előírt vagy a felek között szerződésben lefektetett – közszolgáltatási kötelezett-ségűnek minősül-e, a szolgáltatás tartalmaé, nem pedig formájáé a döntő szerep⁽²¹⁾. A Bizottság mindebből azt a következtetést vonja le, hogy jogi értelemben semmi sem szól az ellen, hogy a szolgáltatások közszolgáltatási szerződésben meghatározott árban foglalt támogatást a Bizottság a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítsa. A Bizottság megjegyzi, hogy ezt a megoldást az új, az Európai Parlament és a Tanács 2007. október 23-i, a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásokról szóló 1307/2007/EK rendeletének⁽²²⁾ társjogalkotói is átvették. Ugyanakkor e rendelet 12. cikke értelmében csak 2009. december 3-án lép hatályba. Ezért az nem vonatkozik a szóban forgó szerződésre, amelyet az említett rendelet hatálybalépése előtt kötöttek.
- (112) Az 1191/69/EGK rendeletben meghatározott összeegyeztethetőségi feltételek hiányában a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az ilyen támogatások összeegyeztethetőségének meghatározása szempontjából az EK-Szerződésből következő általános elvek, az ítélezési gyakorlat és a Bizottságnak az ettől eltérő területeken alkalmazott határozathozatali gyakorlata a mérvadó.
- (113) Ezeket az elveket a Bizottság a közszolgáltatással járó ellentételezés formájában nyújtott állami támogatásról szóló közösségi keretszabály⁽²³⁾ 2.4. pontjában foglalta össze. A közszolgáltatást nyújtó vállalkozásnak egy állami hatóság által fizetett árban foglalt támogatás összeegyeztethetőségéről a keretszabály a 14. pontban a következőképpen rendelkezik:
- „Az ellentételezés mértéke nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek biztosításával összefüggő költségeket, figyelembe véve az ehhez kapcsolódó bevételeket és a kötelezettségek biztosításából származó ésszerű nyereséget. Az ellentételezés összege tartalmazza az állam által vagy az állami erőforrásokból bármilyen formában odaítélt kedvezményeket.”
- (114) A *Verkehrsverbund Tirol* által a *Postbus*-nak juttatott kifizetéseket – amennyiben azok teljesítik e feltételeket – a közös piaccal összeegyeztethetőnek kell tekinteni.
- (115) E feltételek nagyon pontosan megfelelnek a harmadik *Altmark*-kritériumnak, amelynek jelen esetben való teljesülését a Bizottság a fentiekben állapította meg.

⁽²¹⁾ Lásd: e tekintetben a Bíróság 2003. július 24-én a C 280/00 sz. ügyben (*Altmark Trans*) hozott ítéletét, amelynek tárgya egy német közszolgáltatási szerződés volt; ami azonban nem akadályozta meg a Bíróságot abban, hogy a jogi aktus formája helyett annak tartalmára alapozva elemezze, hogy a szóban forgó támogatás annak minősül-e vagy sem; lásd továbbá: a Bizottság 2005. november 28-i 2005/842/EK határozata az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozásoknak közszolgáltatással járó ellentételezés formájában megítélt állami támogatásokra történő alkalmazásáról (HL L 312., 2005.11.29., 67. o.), amely szintén eltekintett a jogi aktus formájától.

⁽²²⁾ 1370/2007/EK rendelet a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásokról, HL L 315., 2007.12.3., 1. o.

⁽²³⁾ HL C 297., 2005.11.29., 4. o.

(116) A Bizottság tehát arra a következtetésre jut, hogy a *Verkehrsverbund Tirol* által a *Postbus*nak a közszolgáltatási szerződés keretében juttatott állami támogatás az 1191/69/EGK rendelet 14. cikke értelmében összeegyeztethető a közös piaccal.

4.3. A tájékoztatási kötelezettség alóli felmentés hiánya

(117) Ausztria megítélése szerint az 1191/69/EGK rendelet 17. cikke (2) bekezdéséből az következik, hogy a *Verkehrsverbund Tirol* és a *Postbus* közötti közszolgáltatási szerződésre nem vonatkozik az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség.

(118) A 1191/69/EGK rendelet 17. cikke (2) bekezdése előírja, hogy „az e rendelkezés alapján fizetett ellentételezés mentes az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés 93. cikkének (3) bekezdésében megállapított előzetes tájékoztatási eljárás alól.”

(119) Felmerül a kérdés, hogy a *Verkehrsverbund Tirol* által a közszolgáltatási szerződés keretében a *Postbus*nak folyósított kifizetések a 1191/69/EGK rendelet 17. cikke (2) bekezdése értelmében vett ellentételezésnek minősülnek-e.

A fent említett *Danske Busvognmænd* ítéletben az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága úgy ítélte meg, hogy „... egy közlekedési vállalkozás és egy illetékes hatóság között ajánlattételi eljárás eredményeképpen fennálló szerződéses viszony az 1191/69/EGK rendelet 14. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében olyan különleges finanszírozási rendszert jelent, amely nem enged teret az említett rendelet II., III. és IV. szakaszában meghatározott módszerekkel megállapított ellentételezéseknek.”⁽²⁴⁾

(120) Ebből az ítéletből az következik, hogy az 1191/69/EGK rendelet 17. cikke (2) bekezdésének értelmében vett „közszolgáltatási ellentételezés” kifejezés értelmezése rendkívül korlátozó. E kifejezés kizárólag egy vállalatra egyoldalúan kirótt, a rendelet 2. cikke szerinti közszolgáltatási kötelezettségek után járó ellentételezéseket takarja, amelyek kiszámítása a rendelet 10–13. cikkében meghatározott módszer alapján történik, és amelyekről nem kell tájékoztatni a Bizottságot az EK-Szerződés 88. cikke (3) bekezdésében meghatározott eljárás szerint.

(121) Ezzel szemben az 1191/69/EGK rendelet 14. cikke értelmében vett közszolgáltatási szerződésben meghatározott kifizetések ugyanezen rendelet 17. cikkének (2) bekezdése értelmében nem jelentenek ellentételezést.

(122) Következésképpen az 1191/69/EGK rendelet 14. cikke értelmében vett közlekedési közszolgáltatási kötelezettségekről szóló szerződésben – ilyen a *Verkehrsverbund Tirol* és a *Postbus* közötti szerződés is – előírt kifizetések nem mentesek az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében előírt bejelentési kötelezettség alól. Ezek összeegyeztethetőségét tehát a Bizottság vizsgálja.

5. KÖVETKEZTETÉS

(123) A Bizottság megállapítja, hogy Ausztria jogszerűtlenül hajtotta végre a *Verkehrsverbund Tirol* és a *Postbus* között kötött, e határozat tárgyát képező közszolgáltatási szerződést, megsértve ezzel a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdését. Ugyanakkor az említett szerződés által előírt állami támogatás az EK-Szerződés 73. cikke alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítható,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az Ausztria által a *Postbus*nak a 2002. július 12-én a *Verkehrsverbund Tirol*-vel kötött szerződés útján juttatott állami támogatás, figyelemmel a 2. cikkben foglalt feltételekre és kikötésekre, összeegyeztethető a közös piaccal.

2. cikk

Ausztria évente a jelen határozat 3.3. pontjában ismertetett három módszer segítségével az ellentételezést összehasonlítja az ágazatban megfigyelt átlagköltségekkel, és az esetleges túlkompenzációt visszafizeteti.

3. cikk

E határozat címzettje az Osztrák Szövetségi Köztársaság.

Kelt Brüsszelben, 2008. november 26-án.

a Bizottság részéről

Antonio TAJANI

alelnök

⁽²⁴⁾ Az Elsőfokú Bíróság 2004. március 16-i ítélete a T-157/01 számú *Danske Busvognmænd* ügyben, 77–79. pont.